

# SPIS TREŚCI

## ROZDZIAŁ I

|                                                                      |    |
|----------------------------------------------------------------------|----|
| Systemowa perspektywa rodziny.....                                   | 9  |
| Perspektywa systemów rodzinnych. Podstawowe założenia i koncepcje .. | 12 |
| Koncepcje Systemów Rodzinnych.....                                   | 15 |
| Przyjrzenie się rodzinie.....                                        | 19 |
| Rozwój rodziny a stres.....                                          | 26 |
| Spojrzenie poza rodzinę.....                                         | 27 |
| Podsumowanie.....                                                    | 28 |

## ROZDZIAŁ II

|                                                                       |    |
|-----------------------------------------------------------------------|----|
| Alkoholizm w perspektywie socjohistorycznej w Stanach Zjednoczonych . | 29 |
| Historia spożywania i nadużywania alkoholu i współistniejące          |    |
| czynniki socjologiczne.....                                           | 31 |
| Dlaczego Amerykanie piją?.....                                        | 35 |

|                                                   |    |
|---------------------------------------------------|----|
| Dlaczego Amerykanie mają problemy z piciem? ..... | 36 |
| Konkluzja .....                                   | 41 |

### ROZDZIAŁ III

|                                                                             |    |
|-----------------------------------------------------------------------------|----|
| Życie i przetrwanie w rodzinie alkoholowej .....                            | 43 |
| Alkoholizm jako choroba rodzinna .....                                      | 48 |
| Rozwój tożsamości i role pozwalające przetrwać w rodzinie alkoholowej. .... | 51 |
| Wskazówki dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą .....                  | 63 |
| Nadzieja dla dzieci alkoholików .....                                       | 71 |

### ROZDZIAŁ IV

|                                                            |     |
|------------------------------------------------------------|-----|
| Przystosowanie psychiczne dzieci alkoholików .....         | 75  |
| Psychiczne pole bitwy .....                                | 77  |
| Rozwój systemu zaprzeczeń .....                            | 80  |
| Profil psychologiczny rodzin alkoholowych .....            | 82  |
| Urazy emocjonalne .....                                    | 85  |
| Funkcjonowanie psychiczne .....                            | 92  |
| Wskazówki dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą ..... | 105 |

### ROZDZIAŁ V

|                                                    |     |
|----------------------------------------------------|-----|
| Zdrowie i bezpieczeństwo .....                     | 111 |
| A. Zdrowie i bezpieczeństwo .....                  | 113 |
| Alkoholowy Zespół Płodowy .....                    | 114 |
| Zaburzenia psychosomatyczne .....                  | 117 |
| Zachowania kompulsywne .....                       | 118 |
| Przemoc fizyczna i wykorzystywanie seksualne ..... | 128 |
| Dziecko alkoholika z kluczem na szyi .....         | 132 |

|                                                            |     |
|------------------------------------------------------------|-----|
| Rady dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą .....      | 135 |
| B. Kłopoty z nauką i zachowaniem .....                     | 139 |
| Ojcowie alkoholicy a postępy w nauce .....                 | 140 |
| Matki alkoholiczki a postępy dzieci w szkole .....         | 142 |
| Płeć dziecka a wyniki w nauce .....                        | 143 |
| Ubóstwo a wyniki w nauce .....                             | 144 |
| Przyczyny słabych wyników .....                            | 145 |
| Zaburzenia rozwoju i zachowania odbiegające od normy ..... | 149 |
| Samobójstwo .....                                          | 153 |
| Wskazówki dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą ..... | 155 |

## ROZDZIAŁ VI

|                                                                                                |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Rozpoznawanie dzieci alkoholików .....                                                         | 159 |
| Rozpoznawanie dzieci alkoholików w wieku przedszkolnym .....                                   | 160 |
| Potrzeba wczesnej identyfikacji .....                                                          | 161 |
| Przeszkody utrudniające wczesne wykrywanie .....                                               | 162 |
| Monitorowanie codziennych rutynowych czynności .....                                           | 164 |
| Obserwacja zabawy .....                                                                        | 169 |
| Ocena przystosowania emocjonalnego .....                                                       | 173 |
| Obserwowanie rodziców .....                                                                    | 177 |
| Rady dla osób zajmujących się małymi dziećmi .....                                             | 181 |
| Rozpoznawanie dzieci alkoholików wśród uczniów szkół podstawowych<br>i ponadpodstawowych ..... | 182 |
| Przeszkody w rozpoznawaniu starszych dzieci .....                                              | 184 |
| Waga rozpoznania .....                                                                         | 186 |
| Rozpoznanie na podstawie obserwacji .....                                                      | 188 |
| Rozpoznanie za pomocą standardowych procedur .....                                             | 197 |
| Autoidentyfikacja .....                                                                        | 206 |

## ROZDZIAŁ VII

|                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------|-----|
| Programy skuteczne w pracy z dziećmi alkoholików.....         | 211 |
| Programy skuteczne dla dzieci alkoholików.....                | 213 |
| Programy psychoedukacyjne.....                                | 213 |
| Cele programu.....                                            | 217 |
| Wskazówki dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą.....     | 226 |
| Strategie terapeutyczne dla dzieci alkoholików.....           | 228 |
| Terapeutyczne wartości zabawy.....                            | 230 |
| Twórcze sposoby rozładowania napięcia.....                    | 235 |
| Biblioterapia.....                                            | 236 |
| Scenki filmowe.....                                           | 237 |
| Praca w grupie.....                                           | 238 |
| Rady dla osób prowadzących zajęcia z dziećmi i młodzieżą..... | 240 |

## ROZDZIAŁ VIII

|                                                 |     |
|-------------------------------------------------|-----|
| Międzypokoleniowe przenoszenie alkoholizmu..... | 243 |
| Dynamika rodzinna.....                          | 248 |
| Drogi rozwojowe dzieci alkoholików.....         | 253 |
| Predyspozycje genetyczne.....                   | 264 |
| Genogramy.....                                  | 270 |
| Nowy początek.....                              | 272 |
| Post scriptum od wydawcy polskiego.....         | 275 |
| O autorach.....                                 | 277 |